

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ וקביעת עמלות הדדיות בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

א. פתח דבר

הונחה לפניי בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ ("בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ ("בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ ("בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ ("בנק מזרחי") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ("בנק הבינלאומי"), שעניינו בעלות משותפת בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ (להלן: "שבא") וגביית עמלה בינבנקאית בגין שימוש הדדי במכשירי בנק אוטומטיים (Automated Teller Machine להלן: "ATM"). בקשה זו הנה בקשת הפטור השלישית בנושא זה. הפטור המקורי ניתן ביום 18 ביוני 2002 לתקופה של שנתיים¹ והוארך למשך שלוש שנים נוספות ביום 17 ביוני 2004.²

כיום, בחלוף 6 שנים ממועד הפטור המקורי - שנים שבמהלכן חלו תמורות בענפים הרלוונטיים לפטור ובמצבת המתחרים - ערכתי בחינה מחודשת של הפטור המבוקש, על היקפו ותנאיו. בבחינת הפטור התייחסתי אף לבקשת שבא מיום 24 ביוני 2008, להוסיף למסגרת תחומי פעילותה את הפעילות המתוכננת להקמת אתר גיבוי לנתוני המערכת הבנקאית מחוץ לגבולות ישראל.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי אף שההסדר חל על חלק ניכר מהשוק, הרי שבכפוף לקיום מלא ושלם של כל התנאים המופיעים בסיפא להחלטתי, הכבילות שבו אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק כאמור. כן באתי למסקנה כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי בכפוף לתנאים ולהגבלות המפורטים בסיפא להחלטתי ומהווים חלק בלתי נפרד ממנה, אין בהסדר כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה והנימוקים שיפורטו להלן, ראיתי ליתן פטור בתנאים להסדר דנא.

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ וקביעת עמלות הדדיות בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2002 הגבלים עסקיים מספר תיק 4804.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ וקביעת עמלות הדדיות בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2004 הגבלים עסקיים 5000714.

ב. ההסדר

הצדדים להסדר (להלן ביחד: "**הבנקים**") מחזיקים במשותף בשבא, בהתאם למפורט להלן: בנק הפועלים מחזיק ב-34.5% ממניות שבא, בנק לאומי ב-42.2% מהמניות, בנק דיסקונט מחזיק ב-20% מהמניות, והיתרה, בשיעור מזערי, מוחזקת על ידי בנק הבינלאומי (3.3%). בהתאם לתקנון ההתאגדות של שבא, רשאי כל בעל מניות למנות חבר דירקטוריון אחד בשבא. לבנק מזרחי אשר העביר בשנת 1980 את מניותיו בשבא לבעלי המניות האחרים בה, זכות למנות משקיף אשר ישתתף בישיבות דירקטוריון שבא.³

תחומי עיסוקה העיקריים של שבא הם תפעול מערכת אחידה ומקושרת לאיסוף עסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי, תפעול מערכת מיתוג אחידה ומקושרת לביצוע אישורי פעולות במכשירי ATM של בנקים שונים, וכן תפעול של מכשירי ATM. בנוסף מפעילה שבא מערכת תקשורת לשם השתתפות במכרזי בנק ישראל והיא מתעתדת להוסיף לתחומי פעילותה את הקמת אתר הגיבוי לנתוני המערכת הבנקאית מחוץ לגבולות ישראל.

תחומי עיסוקה של שבא נדונו בהרחבה בפטור המקורי, אולם מפאת חלוף הזמן והשינויים שחלו במהלכו נשוב ונדרש להלן בפירוט לתחומי עיסוקה של שבא.

ב.1. איסוף עסקאות בכרטיסי אשראי ושירותי ממשק

שבא מתפעלת מערכת לאיסוף עסקאות המתבצעות בכרטיסי אשראי. המערכת אוספת את המידע על העסקאות המתבצעות בבתי העסק השונים, ממיינת את העסקאות על פי זהות הסולק הרלבנטי עמו קשור בית העסק, ומעבירה את הממסרים האלקטרוניים לסולקים. באמצעות ממשק זה פועלת גם מערכת אישורי העסקאות (כאשר אישורים כאלה נדרשים).

כן מפעילה שבא מערכת של ממשק בין סולקים ומנפיקים של כרטיסי אשראי מסוג ויזה ו-MasterCard, המאפשרת קיום סליקה צולבת של כרטיסי אשראי בין כלל הסולקים והמנפיקים הפועלים בישראל בכרטיסים אלו.

בנוסף לכך, פיתחה שבא תוכנת תשתית לנקודות קצה (P.O.S)⁴ הנמכרת לבתי תוכנה שונים המשלבים אותה במוצרי תוכנה שהם מוכרים לבתי עסק, אשר מאפשרים ביצוע עסקאות בכרטיסי אשראי באותם בתי עסק.

ב.2. תפעול ATM ומערכת מיתוג אישורי פעולות במכשירי ATM

לשבא מערכת של מכשירי ATM ("**כספומט**") למשיכת מזומנים ולבירור יתרות. המערכת כוללת 182 עמדות⁵ הממוקמות במקומות ציבוריים שונים, בהם: בתי-חולים, מוסדות להשכלה גבוהה, מרכזי מסחר, מחנות צה"ל ועוד. מערכת מכשירי ה-ATM של שבא מאפשרת ללקוחות הבנקים הקשורים עם שבא בהסכם מתאים, למשוך מזומנים ולקבל נתונים על יתרת חשבונם. רשת זו של מכשירי ATM נוספה על רשתות ה-ATM של הבנקים השונים.

בנוסף, לשבא מערכת ממוחשבת היוצרת קישוריות בין רשתות ה-ATM של הבנקים השונים המאפשרת העברת אישורי פעולות, כגון משיכות מזומנים וקבלת מידע במכשירי ATM של בנקים - ללקוחות בנקים אחרים. המערכת מאפשרת יישום הסכמים להכרה הדדית במכשירי ATM של בנקים שונים, שצדדים להם הם הבנקים. כיום מחוברות למערכת המיתוג של שבא 6 רשתות ATM

³ כן נהנה מזרחי מזכויות נוספות. בין היתר נקבע כי כל זכות הניתנת לבעלי המניות בשבא תינתן גם לבנק המזרחי.

⁴ נקודת קצה - קורא אלקטרוני של כרטיסי אשראי הנמצא בבית העסק.

⁵ על פי נתוני שבא נכון לאוגוסט 2007.

הפועלות בישראל, הכוללות את המערכת של שבא וכן 5 רשתות השייכות לקבוצות הבנקים השונות – בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי. על פי נתוני בנק ישראל, נכון לסוף שנת 2006 מנו שש רשתות אלו כ-1,463 עמדות ATM.

כפי שצינו בפתח הדברים, עניין נוסף לגביו מבוקש הפטור הוא ההסדר לקביעת שיעורי העמלות הצולבות שיגבו זה מזה בגין שימוש הדדי ב-ATM. קרי: העמלה שישלם בנק שלקוחו עשה שימוש ב-ATM של בנק אחר, לבנק האחר, בגין השימוש שניתן לו ב-ATM של אותו בנק. שיעור זה עומד כיום על סך של 20 סנט ארה"ב, ונקבע בהסכם "להכרה הדדית" מיום 13 בפברואר 1984 (להלן: "הסכם להכרה הדדית").

3.3. מכרזי בנק ישראל

שבא מאפשרת ל-36 חברי בורסה ובנקים להשתתף באמצעות מערכת התקשורת שלה במכרזים המוניטריים של בנק ישראל. המערכת מאפשרת לגופים המחוברים אליה להגיש את הצעותיהם למכרזי בנק ישראל ולקבל את תוצאות המכרזים כאמור.

4.4. הקמת אתר גיבוי "עותק שלישי" לנתוני המערכת הבנקאית

שבא מבקשת להוסיף לתחומי פעילותה את הקמת אתר הגיבוי בחו"ל לנתוני המערכת הבנקאית. נתוני הבנקים נשמרים כיום בישראל באתר נתונים ראשי ("עותק ראשון") ובאתר גיבוי משני ("עותק שני") אשר נועד לתת מענה כאשר אתר הנתונים הראשי אינו זמין מסיבה כלשהי. הקמת אתרי הגיבוי נעשתה במסגרת הוראת ניהול תקין 357 של בנק ישראל. אתר הגיבוי הנוסף ("עותק שלישי") שבכוונת שבא להקים, יפעל מחוץ לישראל ויוכל לספק מענה במקרה בו יתרחש אסון בישראל אשר ימנע אפשרות שימוש בעותק הראשון והשני.

ג. השפעת ההסדר על התחרות

1.1. כללי

המיזם שבפניי - במסגרתו חברו חמשת הבנקים הגדולים בישראל אשר נתח השוק המצרפי שלהם בסוף שנת 2006 עמד על 94.2%⁶ - נבחן כאמור על ידי הממונה על הגבלים עסקיים במהלך השנים. בדיקת המיזם העלתה שורת חששות תחרותיים, אותם ניתן למיין לשניים - חששות הנוגעים לתחומי פעילותו של המיזם, וחששות הנוגעים לתחומי הפעילות של הורי המיזם. הטעם העיקרי בגינו נתן הממונה על הגבלים עסקיים את הפטור למיזם היה, כי ההסדר הוא בעיקרו הסדר המגדיל את תפוקת השירותים בענף הבנקאות ובענף כרטיסי האשראי.

כאז כן היום, מצאתי כי ההסדר יוצר קישוריות בין בנקים שונים, ומאפשר ללקוח של בנק אחד, ויהא זה בנק קטן ושולי, למשוך כספים ולקבל מידע חיוני, בכל עמדה של הבנקים הגדולים. בנוסף, ההסדר יוצר גישה רחבה ושווה ללקוחות כל הבנקים לכלל העמדות הקיימות בישראל. רציונל דומה קיים גם במערכת המקשרת בין בתי העסק השונים לסולקים, המאפשר אף את קיומה של הסליקה הצולבת על כל תועלותיה התחרותיות.

יחד עם זאת, לצד יתרונותיו של ההסדר ותוספת היעילות שבו, הרי שבשל מעמדה הדומיננטי של שבא בשירותי הבנקאות רובצות גם סכנות של עיוות התחרות, אפליית בנקים מתחרים אחרים לרעה בגישה למערכת ושימוש בה, ניצול הצרכן-המשתמש (בין היתר בגביית עמלות גבוהות ללא

⁶ בחישוב נתח השוק נלקחה בחשבון פעילותן הכוללת של הקבוצות הבנקאיות (בכלל זה בנקים המהווים חברות בנות שלהם).

קשר לעלויות) וזליגת שיתוף הפעולה לתחומים אחרים. בפרט הדברים אמורים ביחס לתפעול מערכת ה-ATM על ידי שבא, אשר בעקבות שינויים שחלו בחוק לפני כשנתיים הפכה לגורם מתחרה במערכות ה-ATM של הבנקים.

מענה לכלל החששות שהוזכרו יימצא בתנאים שקבעתי לפטור.

להלן ידונו החששות התחרותיים, נפקותם על התחרות בשווקים הרלבנטיים השונים, והתנאים שקבעתי על מנת להפחיתם.

2.ג. תפעול מכשירי ATM

בישראל קיימות 7 רשתות של רשתות ATM המתפעלות למעלה מ-1,900 כספומטים; חמש רשתות מופעלות על ידי חמשת הבנקים הצדדים להסדר נשוא הפטור, השישית על ידי שבא והשביעית על-ידי כספונט בע"מ (להלן: "כספונט") - מפעיל בבעלות פרטית. במקביל, במהלך השנתיים האחרונות נוספו חלופות אחרות המאפשרות משיכת מזומנים באמצעות כרטיסי אשראי, בהן רשת סופר-פארם וחנויות הנוחות בתחנות הדלק השונות. אמנם, קיימים הבדלים שונים בין רשתות מכשירי ה-ATM של הבנקים ושבא לבין הרשת של כספונט ובין אלו לבין הרשת של חנויות הנוחות בתחנות הדלק – במבנה המכשיר ותכונותיו, בגובה הסכום שניתן למשיכה, באופן החיוב וכדומה – אולם הדומה ביניהם רב מהשונה, ולצורך החלטה זו בלבד הנחתי כי הם תחליפיים זה לזה במידה מספקת.

יוצא אפוא, כי בפני הצרכן המקומי עומדות אלטרנטיבות שונות ומגוונות למשיכת מזומנים בסניפי הבנקים ומחוץ להם.

השינוי בפיקוח על עמלות המשיכה

בתחום משיכת המזומנים ותפעול מכשירי ה-ATM, חל שינוי מהותי מאז הפטור שנתן הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה ביוני 2004. השינוי שחל בתחום נובע מהסרה חלקית של הפיקוח על גובה עמלת משיכת המזומנים במכשירי הכספומטים. עד לחודש דצמבר 2005 אסור היה לגבות עמלה על משיכת מזומנים במכשירי ה-ATM (למעט עמלת שורה בחשבון הבנק בגובה 1.21 ₪ בגין המשיכה). לפיכך, התמריץ להפעיל מכשירי ATM מחוץ לסניפי הבנקים היה נמוך. מסיבה זו גם לא קמו גופים פרטיים דוגמת כספונט.

ביום 12 בדצמבר 2005, פרסם שר התעשייה המסחר והתעסוקה את צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (הסרה חלקית של הפיקוח מעמלת משיכת מזומנים באמצעות מכשירים אוטומטיים), התשס"ה 2005 (להלן: "הצו"), במסגרתו הסיר השר את הפיקוח על עמלות משיכת המזומנים ממכשירי ATM בכלל וממכשירי ATM של תאגיד בנקאי המצויים במרחק העולה על 500 מטרים מסניף של אותו תאגיד בנקאי, בפרט. יודגש, כי במכשירים הצמודים לסניפי הבנק נותר הפיקוח על כנו ולא נגבית עמלת משיכה גם כיום.

שינוי זה הוביל להרחבת פריסת מכשירי ה-ATM של הבנקים גם למקומות מרוחקים מסניפיהם, להרחבת פריסת רשת ה-ATM של שבא ולכניסת מתחרים חדשים, בהם 'כספונט', סופר-פארם וחנויות הנוחות בתחנות הדלק השונות. כל אלו יחד, הביאו ליצירת תחרות חדשה בתחום משיכת המזומנים ובמיוחד בתחום מכשירי ה-ATM שמחוץ לסניפי הבנקים.

התמורות שחלו בשוק בעקבות הסרת הפיקוח

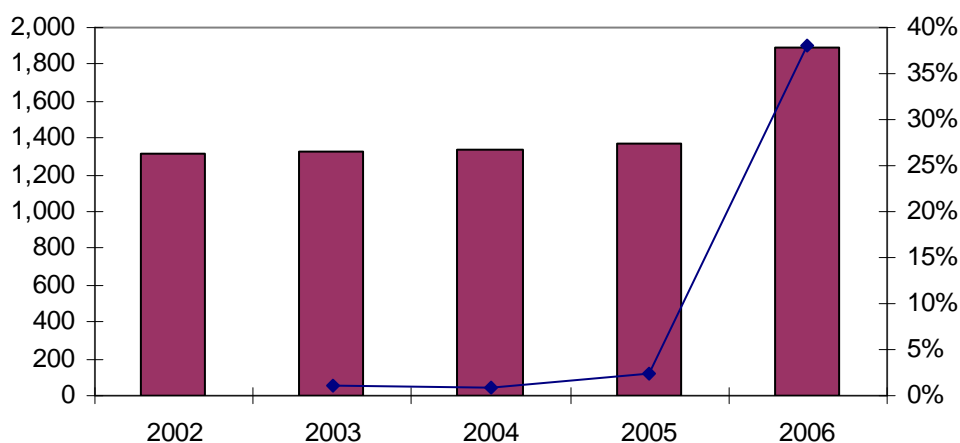
מניתוח הנתונים שהתקבלו מהגורמים השונים בשוק עולה, כי הסרת הפיקוח הביאה לתמורות בשלוש מגמות מרכזיות:

האחת, גידול משמעותי במספר מכשירי ה-ATM. שיעור הגידול במספר המכשירים בשנים 2005 ו-2006 עמד על כ- 38% לעומת גידול בשיעור זניח של כ- 2.4% בין השנים 2004 ל-2005, עובר להסרת הפיקוח. יצוין, כי את עיקר הגידול במספר המכשירים בשנים 2005 ו-2006 יש לזקוף לזכות חברת 'כספונט'. בנוסף, עיקר הגידול במספר מכשירי ה-ATM של הבנקים היה במכשירים מרוחקים מהסניפים, בעוד שהגידול במכשירים הצמודים לסניפי הבנק עמד על כ-2.9% בלבד.

השנייה, ירידה במספר המשיכות ממכשירי ה-ATM. במהלך השנים חלה ירידה במספר המשיכות משיא של כ-124 מיליוני משיכות בשנת 2002 לכ-119 מיליוני משיכות בסוף שנת 2006 - ירידה של כ-4%.

השלישית, במקביל לירידה במספר המשיכות נרשמה עלייה בגובה המשיכה הממוצעת, מ-313 ₪ בשנת 2002 ל-422 ₪ בשנת 2006, גידול נומינאלי של 35%. גידול זה מוסבר בין היתר, בהתגברות הנטייה לחסוך במספר המשיכות עקב עמלת המשיכה.

מספר מכשירי הבנק האוטומטיים למשיכת מזומנים ושיעור השינוי לעומת השנה הקודמת, 2006-2002

השפעת התמורות על התחרות

כפועל יוצא של התמורות שחלו בשוק, אובחנה ירידה ניכרת בנתח השוק המצרפי של הבנקים במספר מכשירי ה-ATM: בעוד שבשנת 2002 עמד נתח השוק המצרפי של הבנקים על 91.22%, הרי שבסוף שנת 2006 עמד נתח השוק המצרפי של הבנקים על 68.5% בלבד. נתון זה שופך אור על השינוי המהותי והחיוני שחל בשוק והוא התפתחותה של תחרות בשוק מכשירי ה-ATM המרוחקים מסניפי הבנק, אשר לא הייתה קיימת קודם לכן.

התחרות בפלח שוק זה באה לידי ביטוי בעיקר בגידול במספר המכשירים המרוחקים מסניפי הבנק ובהיקף הפריסה, אך גם במשתנים נוספים. מהנתונים שקבלתי מהמתחרים בשוק עולה, כי קיימת תחרות הן על גובה עמלת המשיכה והן על רכישת מקום להצבת המכשירים. כך נמצא, כי עמלת המשיכה הממוצעת במכשירי שבא היא הזולה ביותר וכי היא נמוכה באופן משמעותי מעמלת המשיכה הממוצעת במכשירי הבנקים – קיים פער של 20% עד 30% בין גובה עמלת המשיכה

הממוצעת במכשירי שבא לבין גובה עמלת המשיכה הממוצעת במכשירי ה-ATM של הבנקים (שהינה זהה בדרך כלל) ושל כספונט. יוער, כי עמלת המשיכה במכשירי כספונט נקבעת אמנם על ידי מחזיק המקום בו מוצב המכשיר ולא על ידי חברת כספונט, אולם מטבע הדברים גובה העמלה מושפע מהתחרות בענף בכלל ובאזור הגיאוגרפי בפרט. על רקע נתונים אלה, בולטת תרומתה של שבא בריסון גובה עמלת המשיכה הנגבית במכשירי ה-ATM החוץ בנקאיים.

כאמור, השינוי העיקרי מורגש בתחום המכשירים המרוחקים מסניפי הבנקים שם הונהגה עמלת משיכה וזאת בשונה מהמתרחש בתחום מכשירי ה-ATM הצמודים לסניפי הבנק, בהם לא נגבית עמלת משיכה, למעט עמלת השורה. עם זאת, נתח השוק המצרפי של הבנקים מסך כלל משיכות הכספים נותר גבוה ועומד על כ-93.4% מכלל המשיכות נכון לחודש אוגוסט 2007.

יוצא אפוא, כי לאחזקתם המשותפת של הבנקים בשבא לא הייתה השפעה מצננת על הפעילות התחרותית של שבא בתחום מכשירי ה-ATM.

ג.3. מתן שירותי מיתוג

במקרים רבים מבצע מחזיק הכרטיס את פעולת משיכת המזומנים באמצעות ה-ATM המתופעל על ידי הבנק בו מתנהל החשבון ממנו נמשכים החיובים הנובעים מהשימוש בכרטיס. במקרים אחרים, פעולת המשיכה מתבצעת במכשיר בנק אוטומטי שאינו מתופעל על ידי בנק כאמור. במקרה כזה, נדרשת קישוריות בין מכשיר הבנק האוטומטי, לבין פרטי החשבון של הלקוח.

בהיעדר הקישוריות בין הבנק בו מתנהל חשבון הלקוח לבין מפעילי ה-ATM למיניהם, יוכל מחזיק הכרטיס לעשות שימוש אך ורק במכשירי ה-ATM המתופעלים על ידי הבנק בו מתנהל חשבון. שירותי המיתוג המוענקים על ידי שבא מאפשרים קיומה של קישוריות זו, והם המאפשרים לכל בעל כרטיס אשראי או כרטיס חיוב, יהא מנפיקו אשר יהא, לעשות שימוש בכל מכשירי ה-ATM המצויים בישראל. הקישוריות בין רשתות ה-ATM (כמו גם בין רשתות P.O.S שידונו בהמשך), מבטיחה הספקה סדירה ורחבת היקף של מגוון שירותים פיננסיים לצרכנים.

יתרונותיה של הקישוריות בין המערכות, המעמידה לרשות הצרכן-המשתמש מערכת אחת רחבת היקף ומגדילה את היקף השירותים הניתנים בשוק, הם רבים: הקישוריות השוררת בין רשתות ה-ATM מיטיבה בעיקר עם לקוחותיהם של בנקים קטנים, אשר מתפעלים מספר נמוך יחסית של מכשירי ה-ATM, בפרישה מוגבלת. שירותי המיתוג המוענקים על ידי שבא מאפשרים גם ללקוחותיהם של בנקים אלה לעשות שימוש במכשירי ה-ATM המתופעלים על ידי הבנקים הגדולים. העדר קישוריות עשוי לגרום לנכות משמעותית לבנקים אלה, אשר בהעדר הסכם שימוש משותף לא יהיו מסוגלים להעניק ללקוחותיהם שירות דומה לזה הניתן ללקוחות הבנקים הגדולים. מדובר אפוא, בשירות חיוני ביותר למשק הישראלי, לצרכן ולמערכת הבנקאית כאחד.

בשל חיוניותו של שבא לפעילות זו, ולאור היתרונות לרשת (network efficiencies) הטמונים בשירותי המיתוג המוענקים על ידי שבא, ולאחר שהתייעצתי עם נציגי בנק ישראל וקבלתי את עמדתם כי שירותי המיתוג יכולים להינתן אך ורק על ידי גוף מפוקח המוחזק על ידי תאגידים בנקאיים, שוכנעתי כי יש להאריך את משך הפטור שניתן לשבא לפעילות זו.

יחד עם זאת, פעילות זו עלולה להקים בעיה תחרותית במקרה של מניעת גישה ממתחרה למערכת זו היוצרת קישוריות. מניעת גישה כאמור, מעמידה את השחקן ממנו נמנעת הקישוריות בנחיתות תחרותי קשה, מאחר שהוא אינו יכול לספק ללקוחותיו מוצר המסופק על ידי מתחריו. נכות כזו עלולה להוביל לנטישת אותו שחקן על-ידי לקוחותיו ולפגיעה רבתי בכושרו התחרותי. על כן, ככלל, בצד מתן היתרים ליצירת מערכות לקישוריות בין מתחרים, יש להקפיד היטב על מתן גישה שווה לכל השחקנים הפועלים בשוק (קיימים ועתידיים).

על מנת להבטיח גישה לשירותי המיתוג למפעילים נוספים של מכשירי ATM, נקבע במסגרת הפטור המקורי תנאי המחייב את הבנקים ואת שבא להעניק לכל מנפיק ולכל מתחרה בתחום תפעול ה-ATM גישה לשירותי מיתוג המסופקים על ידי שבא, בתנאים שלא יפלו מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים. בהתאם, אם גובה שבא מן הבנקים עמלה בסך 0.5 אג' בגין כל פעולת מיתוג, הרי שהעמלה שתגבה גם ממפעילי מכשירי ATM אחרים שאינם הבנקים מבקשי הפטור, לא תעלה על עמלה זו.

עוד נקבע, כי הבנקים ושבא לא יסרבו סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם לשימוש במכשירי ATM המתופעלים על ידם עם כל מנפיק ועם כל מי שעוסק בתפעול מכשירי ATM, וכי יתקשרו עימם בתנאים שלא יפלו מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים מבקשי הפטור, או שמעניקים הבנקים מבקשי הפטור זה לזה. תנאי זה מאפשר לכל מנפיק של כרטיסי אשראי או כרטיסי בנק להעניק ללקוחותיו שירותי משיכה, בין אם הוא מתפעל מערכת מכשירי ATM בעצמו ובין אם לאו. כן מאפשר התנאי למתחרים חדשים המבקשים להיכנס לתחום התפעול של מכשירי ATM (ללא הנפקה) להתקשר בהסכמים שיבטיחו כניסה כזו. בהתאם לתנאי זה, אם גובה שבא מן הבנקים המחזיקים בה 5 סנט בגין פעולת משיכה שלקוחם מבצע בעמדת ATM המתופעלת על ידה, ייגבה סכום זה גם ממנפיקים אחרים.

מטרתם של תנאים אלה היא כאמור, להבטיח גישה חופשית ושוויונית (open access) לכל מתחרה הנזקק לשירותי הרשת ועל כן מצאתי לנכון להאריך תוקפם של תנאים אלו בד בבד עם הארכת תקופת הפטור.

עניין נוסף בגינו התבקשה בקשת הפטור המקורי הנו העמלה הצולבת שנקבעה בין הבנקים בגין משיכות מזומנים ממכשירים שבבעלותם, שלא על ידי לקוחותיהם. הבנקים מבקשי הפטור פועלים על פי הסכם הכרה הדדית משנת 1984, המאפשר את קיומה של הקישוריות בין רשתות ה-ATM. ההסכם מסדיר את מערכת היחסים הנוגעת לשימוש צולב ברשתות ה-ATM של הבנקים השונים, ובכלל זה כולל תניה בדבר עמלה צולבת: על פי ההסכם, בנק שלקוחו עשה שימוש במכשיר בנק אוטומטי של בנק אחר, ישלם לזה האחרון 20 סנט בגין פעולת משיכה. ביום 17 ביוני 2004 נתן הממונה על הגבלים עסקיים פטור בעניין גובה העמלה הצולבת שרשאים הבנקים לגבות בגין פעולות אלו.⁷ פטור זה ניתן לאחר שהבנקים הציגו את תחשיב העלויות בארץ, לאחר שעלויות אלו הושאו למדינות נוספות בהן קיימת מערכת סליקה דומה. משלא מצאתי שינוי מהותי במבנה העלויות ולאחר שעמדת בנק ישראל שהוצגה בפניי תמכה בכך, מצאתי כי יש לשוב ולפטור את ההסכם ולהותיר את גובה העמלה הצולבת על סך של 20 סנט ארה"ב.

4.ג. שירותי איסוף עסקאות בכרטיסי אשראי ושירותי ממשק

לשבא מערכת איסוף עסקאות המחוברת ליותר מ- 56,000 בתי עסק (המחזיקים למעלה מ-70,000 נקודות קצה) וקולטת בממוצע כ-30 מיליון עסקאות בחודש. באמצעות המערכת מקבלים הסולקים מידע על העסקאות המתבצעות בבתי העסק הקשורים עמם. שירותי האיסוף מהווים אם כן נדבך מרכזי לפעילותם של הסולקים וליציבותם של שירותים אלה חשיבות מהותית בהבטחת פעילותה התקינה של מערכת התשלומים באמצעות כרטיסי אשראי.

⁷ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בשירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ וקביעת עמלות הדדיות בין: בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ; 2004, הגבלים עסקיים, 5000714

אף לשירותי הממשק חשיבות בלתי מבוטלת להתנהלות התקינה של מערכת התשלומים באמצעות כרטיסי אשראי, בייחוד ככל שמדובר בסליקה צולבת: שירותי הממשק המוענקים על ידי שבא, הם המבטיחים את קיומה של קישוריות (שעל חשיבותה עמדתי לעיל) בין סולקים ומנפיקים, המאפשרת את קיומה של הסליקה הצולבת, על כל תועלותיה התחרותיות למשק הישראלי. חשיבותם הרבה של שירותי האיסוף ושירותי הממשק, עומדת לנגד עיניי בייחוד בעת הזו, בה החלה סליקה צולבת על-ידי שלושה מתחרים של כרטיסי ויזה ו-MasterCard בישראל.

מרכזיותה של שבא בהנחת המצע לסליקה הצולבת זוכה למשנה חשיבות לאור החלטת בית הדין להגבלים עסקיים⁸ לפיה חברות האשראי יקבלו לגדר הסליקה ההדדית גופים נוספים שיכנסו לשוק הסליקה, בתנאים הולמים, החלטה אשר מימושה צפוי להגביר את התחרותיות בתחום הסליקה וההנפקה גם יחד⁹. מובן, כי גם עבור שינויים עתידיים אלו, ככל שיהיו, יהיה צורך בהיערכות נוספת של שבא. במסגרת פטור זה קבעתי תנאים אשר יבטיחו את כניסתם החלקה של סולקים אלו לסליקה הצולבת בתנאים הוגנים. על כן, יש לנהוג במשנה זהירות ככל שמדובר במערכת שירותי איסוף העסקאות ובשירותי הממשק, על מנת שלא נימצא מזיקים למערכות שתפקודן התקין הוא תנאי הכרחי להנחלת תחרות בשוקי הסליקה.

בשל אלה ראיתי לנכון לפטור גם את הפעילות של מתן שירותי איסוף עסקאות בכרטיסי אשראי וכן מתן שירותי ממשק, בכפוף למספר תנאים.

גם כאן ראיתי לנכון לאמץ את המנגנון שקבע הממונה על הגבלים עסקיים בפטור המקורי למתן גישה פתוחה ושווה: נקבע כי הבנקים ושבא יאפשרו לכל מתחרה בתחום שירותי סליקה, גישה לשירותי האיסוף ושירותי הממשק המסופקים על ידי שבא, והכל בתנאים שלא יפלו מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים. כך מובטח כי כל סולק שיבקש להתחרות בסולקים הפועלים כיום, יוכל לעשות כן בהסתמך על התשתית הקיימת, וכי הצדדים להסדר לא ימנעו ממנו גישה לסליקה, שמקורה בקשיי גישה לתשתית הקיימת. על פי הנתונים שנמסרו לידי רשות ההגבלים העסקיים עולה, כי מערכת האיסוף מאפשרת לבית העסק להחליף סולק בפשטות - על ידי מתן הודעה מתאימה לשבא באופן מיידי, וללא עלויות מעבר ממשיות. יכולתו של בית העסק להחליף את הסולק עמו הוא קשור באופן מיידי, חיונית לקיומה של התחרות בשוק הסליקה וחשובה עוד יותר נוכח צמיחת מספר המתחרים בשוק זה.

כן נקבע בתנאים להחלטתי, כי שבא לא תגבה מחברות האשראי עמלות דיפרנציאליות בגין עסקאות שבוצעו בבתי עסק שונים, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותי האיסוף, אשר נובעים משימוש בנקודות קצה שונות.

בנוסף נדרשת שבא לדאוג לידע את בתי העסק בדבר התעריפים השונים הנגבים על ידי חברות האשראי בגין שימוש בנקודות קצה שונות ובהרכבים שונים של נקודות קצה אשר מסתבר כי יש שוני בעמלות בגין: כך ידע בית עסק כי אם יחל לעשות שימוש בנקודות קצה משוכללות המייעלות את פעולתה של מערכת האיסוף, הרי שהעמלה שתיגבה מחברת כרטיסי האשראי בגין עסקאות המתבצעות בעסקו תהיה נמוכה יותר. הדבר עשוי להשפיע על עמלת בית העסק אותה גובה חברת האשראי מבית העסק ולכוון את בית העסק לתצורת נקודות הקצה האופטימלית עבורו.

⁸ להרחבה אודות תועלותיה התחרותיות של הסליקה הצולבת ראו החלטת בית הדין להגבלים עסקיים מיום 31 באוקטובר 2007 למתן היתר זמני להסכם בה"ע 610/06 בנק לאומי ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים.
⁹ ראו ס' 3 להחלטת בית הדין מיום 11 בנובמבר 2007 בה"ע 610/06 בנק לאומי ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים.

5.ג. שירותי תקשורת למכרזי בנק ישראל

שוכנעתי כי תפעולה של מערכת זו על ידי שבא לא תביא לפגיעה של ממש בתחרות. על כן ראיתי לנכון לפטור אף פעילות זו, בכפוף לתנאים שיבטיחו גישה חופשית לכל המבקש לגשת למכרזי בנק ישראל.

6.ג. הקמת אתר גיבוי לנתוני המערכת הבנקאית

כאמור, הקמת אתר גיבוי מחוץ לישראל נועדה למקרה אסון שימנע אפשרות שימוש באתרי הגיבוי בישראל ואין צורך להכביר מילים באשר לנחיצותו. הקמת אתר הגיבוי אינה מעלה חששות תחרותיים ושבא תנקוט בכל האמצעים הנדרשים לאבטחת המידע ולמידורו. בנוסף, שירותי הגיבוי יינתנו לכל בנק שיבקש לקבלם. משכך, לא מצאתי כי הקמת אתר הגיבוי, עלולה כשלעצמה לפגוע פגיעה של ממש בתחרות.

7.ג. השפעת המיזם המשותף על התחרות בענף הבנקאות

חברה של עיקר המתחרים בשוק יחד, במיזם משותף, מעלה חשש כי שיתוף הפעולה יזלוג אל מעבר לתחומי המיזם עצמו, ויחלחל אל פגיעה בתחרות בשווקים אחרים בהם מתחרים הורי המיזם. חריגה זו מכונה חלחול או זליגה (spillover), והיא קיימת כמעט בכל מיזם.¹⁰ המשתנה ממיזם למיזם הוא רצינות החשש לזליגה וזו נבחנת על פי ההקשר: מיהות הצדדים ובעיקר מאפייני השוק המושפע ורמת התחרותיות (או הריכוזיות) בו וחסימי הכניסה והתחרות בו.

החשש קיים במקרה זה, כאשר צדדים למיזם הם חמשת הבנקים הגדולים הפועלים בישראל, השולטים בכל חברות כרטיסי האשראי הפועלות בישראל. בשל כך נקבע בפטור המקורי תנאי האוסר על הצדדים לפטור להעביר כל מידע העלול להפחית את התחרות בין הבנקים; נקבע תנאי המחייב את הבנקים לקיים את המגעים במסגרת שבא אך ורק באמצעות בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של שבא; וכן נקבע כי ההחלטות והפעולות הנוגעות לשבא ואופן קבלתן יתועדו בכתב, ויומצאו לממונה על פי דרישה.

כעת, מצאתי לנכון להוסיף לתנאים אלו דרישות נוספות הנוגעות לזהות הנציגים של הבנקים אשר יוכלו לשבת בדירקטוריון שבא. דרישות אלו נוספו כדי להרחיק ולחזק את גדר הביטחון שהוקמה כדי למנוע את סכנת החלחול. סכנת החלחול עשויה לגבור במקרים בהם מקים המיזם המשותף אינטרסים פיננסיים משמעותיים להוריו. או אז, תמריציהם של הורי המיזם שלא להתחרות זה בזה גם בתחומים שאינם נוגעים לפועלו של המיזם עצמו, גדלים.¹¹ במקרה שבפנינו, היקף הפעילות בשבא אמנם אינו מאוד משמעותי ביחס להיקף פעילות הבנקים, ולכאורה המיזם אינו מקים אינטרסים פיננסיים משמעותיים לבנקים המחזיקים בו, ברם, נוכח מידע המצוי בפני שעניינו העברת מידע אסור, לכאורה, בין הבנקים, מצאתי כי יש הכרח לחזק את מנגנוני ההגנה מפני הפרת החוק.

זאת ועוד, על מנת למנוע מצב בו תקים הפעילות השוטפת במסגרת שבא אינטרסים פיננסיים כלשהם עבור הבנקים, נאסר על שבא לחלק רווחים לבעלי מניותיה, או הטבות לדירקטורים המכהנים בה. איסור זה משרת מטרות נוספות, ובעיקר מניעת גביית עמלות החורגות מהעלות הריאלית של אספקת השירות. בשל מעמדה הדומיננטי של שבא בשירותי הבנקאות, עולה החשש לניצול הצרכן-המשתמש באמצעות גביית עמלות גבוהות ללא קשר לעלויות. התנאי האוסר על שבא

¹⁰ ראו לעניין זה קביעה על פי סעיף 43 - הסדר כובל בין חברות הסעה ביעדים תיור בע"מ; הגבלים עסקיים 3012980, וההפניות הכלולות שם.

¹¹ מיזם ים תטיס - גרנית הכרמל השקעות בע"מ - החלטה בדבר אי מתן פטור על פי סעיף 14 מאישור בית הדין להסדר כובל; 2000 הגבלים עסקיים 3008959, עמ' 31.

לחלק רווחים לבעלי המניות מפחית במידה רבה את החשש מניצול הצרכן וגם מסיבה זו ראיתי לנכון להשאיר את התנאי על כנו.

בנוסף, בכדי שפעילותה של שבה לא תתרחב שלא לצורך, הוגדרו במדויק התחומים בהם יותר לשבא לפעול.

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים להאריך את תוקפו של הפטור למשך 3 שנים נוספות מהיום, בכפוף לתנאים שלהלן:

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

- "בית עסק" - לרבות תאגיד המעניק שירותי ניכיון. לעניין זה שירותי ניכיון - רכישת זכות של בית עסק לקבלת תקבולים מעותדים בעבור עסקה שתמורתה שולמה לבית העסק באמצעות כרטיס חיוב;
- "בנק בינלאומי" - בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק דיסקונט" - בנק דיסקונט בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק הפועלים" - בנק הפועלים בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק המזרחי" - בנק מזרחי טפחות בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;
- "בנק לאומי" - בנק לאומי לישראל בע"מ, כל אדם השולט בו וכל תאגיד הנשלט על ידי מי מהם;

"נושא משרה/דירקטור" - כהגדרתו של מונח זה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;

"הבנקים" - אחד או יותר מאלה: בנק בינלאומי, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, בנק מזרחי, בנק לאומי;

"הסכם לשימוש במכשירי בנק אוטומטיים" - הסכם בין אדם המתפעל מכשירי בנק אוטומטיים לבין מנפיק, והמאפשר ללקוחות המנפיק לבצע פעולות של משיכת מזומנים ו/או בירור מצב חשבון במכשירי הבנק האוטומטיים השייכים למתפעל כאמור, והכל בין אם מתפעל המנפיק מכשירי בנק אוטומטיים בעצמו ובין אם לאו;

"חוק כרטיסי חיוב" - חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986;

"כרטיס אשראי" - לוחית או חפץ אחר לשימוש חוזר המיועדים לרכישת נכסים מאת ספק ללא תשלום מיידי של התמורה, לרבות "כרטיס בנק" ו"כרטיס חיוב", כהגדרתם בחוק כרטיסי חיוב, ולרבות כרטיס המשמש הן ככרטיס אשראי והן ככרטיס למשיכת מזומנים ולבירור מצב חשבון באמצעות

מכשירי בנק אוטומטיים. אך למעט כרטיס שכל ייעודו טעינת ערך כספי בו ושימוש בערך הכספי לתשלום ;

מי שכרטיס אשראי הונפק לשימוש ;

"לקוח" -

אדם המנפיק, מפיץ או משווק כרטיסי אשראי, שהוא צד לחוזה כרטיס חיוב, כהגדרתו בחוק כרטיסי חיוב, עם מקבלו, שהוא לקוח, והאשראי לתשלומים המגיעים מלקוח שעשה שימוש בכרטיס אשראי שהונפק, הופץ או שווק על ידו ;

"מנפיק" -

P.O.S: קורא אלקטרוני של כרטיסי אשראי הנמצא בבית העסק, וכן טרמינל או כל מכשיר אחר המסוגל לקרוא את המידע אשר על גבי הכרטיס ;

"נקודת קצה" -

אדם המעניק שירותי סליקה לבתי עסק ;

"סולק" -

"עמלה בגין פעולת משיכה" - תשלום המשתלם בגין פעולת משיכת מזומנים במכשיר בנק אוטומטי לבעל מכשיר הבנק האוטומטי, בגין אותה פעולה ;

שירותי בנק אוטומטיים בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה ;

"שבא" -

הפעלת מערכת תקשורת דו כיוונית בין סולקים לבתי העסק ובין בתי עסק לבין סולקים, לאיסוף, לקבלה ולהעברה של עסקאות, אישורים ופרטים הדרושים לאישור ולביצוע עסקאות המבוצעות בכרטיסי אשראי בבתי עסק, למיון העסקאות לפי זהות הסולק הרלוונטי לכל עסקה (בהתאם לסולק עמו קשור בית העסק). בכלל זה מכירת תוכנת "אשראית" ;

"שירותי איסוף" -

שירותי העברת אישורי פעולות לגבי משיכות מזומנים, קבלת מידע, הפקדות ופתיחת חשבונות חסכון, המתבצעות במכשירי בנק אוטומטיים של שבא ושל בנקים שונים, על ידי לקוחות של בנקים אחרים ;

"שירותי מיתוג" -

שירותי הפעלת מערכת המאפשרת העברת מידע בין סולקים לבין מנפיקים לשם מתן שירותי סליקה, ובכלל זה סליקה צולבת ;

"שירותי ממשק" -

שירותי הטיפול בעסקאות המתבצעות באמצעות כרטיסי אשראי כלפי בית העסק, לרבות השירות הניתן לבית עסק בדמות זיכוי בגין סליקת העסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי אשראי ;

"שירותי סליקה" -

"שירותי תקשורת למכרזי בנק ישראל" - שירותי הפעלת מערכת המאפשרת להגיש הצעות למכרזי בנק ישראל, ולקבל את תוצאות המכרזים כאמור, כולל שירות להעברות בין בנקאיות באמצעות בנק ישראל, וכן מתן הלוואות ודיווחים של כל בנק ובנק בנפרד לבנק ישראל ;

שירותי מיתוג, תפעול מכשירי בנק אוטומטיים, שירותי איסוף ובכלל זה מכירת תוכנת "אשראית", שירותי ממשק, שירותי תקשורת למכרזי בנק ישראל, הקמת אתר גיבוי בחו"ל לנתוני המערכת הבנקאית.

"תחומי הפעילות" -

"תפעול מכשירי בנק אוטומטיים" - הפעלת מערכת של מכשירי בנק אוטומטיים למשיכת מזומנים ו/או לבירור יתרות ;

למונחים אחרים שבתנאים אלה תהא המשמעות הנודעת להם בכללי ההגבלים העסקיים (הוראות והגדרות כלליות), התשס"א-2001.

תחומי הפעילות בהם תעסוק שבא

1. כל עוד שבא מוחזקת על ידי יותר מאחד הבנקים - שבא תעסוק בתחומי הפעילות כהגדרתם לעיל ובהם בלבד, והיא תעשה כן בהתאם לתנאים אלה. חרגה שבא מתחומי הפעילות - יפקע הפטור.

איסור חלוקת רווחים

2. שבא לא תחלק רווחים או תקבולים מכל סוג שהוא לבעלי מניותיה. בכלל זה לא תעניק להם דיבידנד, דמי ניהול, ריבית בגין החזר הלוואה בשיעור העולה על הריבית המקובלת במשק לעסקה הרלבנטית או כל הטבה אחרת בקשר לאחזקתם במניותיה, או הטבה הניתנת לבעלי המניות בהתאם לשיעור אחזקתם בה.
3. שבא לא תעניק לדירקטורים שהם תאגידים המכהנים בה כל שכר או כל טובת הנאה אחרת, בקשר לתפקידם כדירקטורים.

תפעול מכשירי בנק אוטומטיים ושירותי מיתוג

4. הבנקים ושבא יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל מנפיק ולכל אדם המתפעל מכשירי בנק אוטומטיים, גישה לשירותי מיתוג המסופקים על ידי שבא. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים.
- למען הסר ספק בלבד מובהר בזה כי אין באמור כדי לגרוע מכל חובה אחרת המוטלת על אדם המתפעל מכשירי בנק אוטומטיים בדין או ברשיון הניתן על פיו.
5. העמלות בגין שירותי מיתוג שתגבה שבא יהיו זהות לכל.
- מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 4, הבנקים ושבא לא יסרבו סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם לשימוש במכשירי בנק אוטומטיים עם כל מנפיק ועם כל אדם המתפעל מכשירי בנק אוטומטיים. התקשרות כאמור תהיה בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים, או מהתנאים שמעניקים הבנקים זה לזה.
6. הבנקים ושבא יעמידו לרשות כל מנפיק ו/או אדם המתפעל מכשירי בנק אוטומטיים כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאים המפורטים בסעיפים 4, ו-5, לעיל אכן מתקיימים.

עמלות בגין פעולות משיכה בינבנקאיות

7. שיעור העמלה בגין פעולות משיכה בינבנקאיות לא יעלה על 20 סנט ארה"ב לפעולה.

תחרות בין סולקים ובין מנפיקים

8. הבנקים ושבא יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל סולק ולכל מנפיק גישה לשירותי איסוף, שירותי ממשק ושירותי סליקה המסופקים על ידי שבא ולא יסרבו סירוב בלתי סביר להתקשר עם כל סולק וכל מנפיק. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים. הסולק או המנפיק הם שישאו בעלויות הישירות שיהיו כרוכות ממתן גישה כאמור, ושינבעו מביצוע ההתאמות הנדרשות במערכות למתן שירותי איסוף, שירותי ממשק ושירותי סליקה.
9. הבנקים ושבא יעמידו לרשות כל סולק וכל מנפיק כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאי המפורט בסעיף 8 לעיל אכן מתקיים.
10. העמלות בגין שירותי איסוף, ממשק וסליקה שתגבה שבא יהיו זהות לכל.
11. שבא לא תגבה עמלות שונות על מתן שירותי איסוף בגין עסקאות שבוצעו בבתי עסק שונים, אלא ככל שקיימים הבדלים בעלויות הכרוכות במתן שירותים אלה, הנובעים משימוש בנקודות קצה שונות.
12. שבא, באמצעות הבנקים או מי מטעמם, תדאג ליידע את בתי העסק הקשורים למערכת למתן שירותי איסוף שבבעלותה בדבר שיעורי העמלות השונים הנגבים על ידה בגין מתן שירותי איסוף. הודעה כאמור תשלח לבתי העסק מידי שנה, ותיוחד לעניין זה בלבד.

שירותי תקשורת למכרזי בנק ישראל

13. הבנקים ושבא יבצעו כל פעולה הנדרשת כדי לאפשר לכל הרשאי להגיש הצעות למכרזי בנק ישראל גישה לשירותי תקשורת למכרזי בנק ישראל המסופקים על ידי שבא. הגישה תינתן בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים.
14. הבנקים ושבא יעמידו לרשות כל אדם הרשאי להגיש הצעות למכרזי בנק ישראל כל מידע הנחוץ באופן סביר כדי לוודא כי התנאי המפורט בסעיף 13 לעיל אכן מתקיים.

גביית דמי התחברות

15. אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע משבא לגבות דמי התחברות מאדם שיבקש לעשות שימוש במערכת למתן שירותי מיתוג, במערכת למתן שירותי סליקה, במערכת למתן שירותי ממשק ובמערכת למתן שירותי איסוף שבבעלות שבא (להלן: "המערכות"). זאת, בנוסף על נשיאה בעלויות הישירות הכרוכות ממתן שירותי גישה לפי הוראת סעיף 8.
- דמי ההתחברות לאדם המתבקש להתחבר למערכות (להלן: "המתחבר") יקבעו בהסכמת שבא ובהסכמת המתחבר. אם לא תושג הסכמה בין שבא לבין המתחבר באשר לגובה דמי התחברות בתוך שלושים (30) יום מהפניה הראשונה בכתב להשגת הסכמה - ימונה בורר בהסכמת שבא, המתחבר והממונה. הבורר יקבע את דמי ההתחברות בהתבסס על עקרון העלות ויהיה רשאי לקבוע מהן העלויות הבאות בחשבון לעניין זה, בין היתר בשים לב לתקופה שחלפה ולאופי העלויות בהן מדובר.
- החלטת הבורר באשר לגובה דמי ההתחברות תחייב את שבא והמתחבר, וקביעתו תהא סופית.
- שכרו של הבורר ישולם על ידי אותו צד שהפרש בין גובה דמי ההתחברות שהציע לבין גובה דמי ההתחברות שנקבע על ידי הבורר בסופו של יום, יהיה גדול יותר.

מחלוקת על גובה דמי ההתחברות לא תעכב התחברות למערכות ומתן גישה מלאה ושווה אליהן בהתאם להוראות הקבועות בסעיפים 4, 5, 8, 10 ו-12 לתנאים אלה.

הקמת אתר גיבוי בחו"ל לנתוני המערכת הבנקאית

16. שבא תבצע כל פעולה הנדרשת כדי לספק לכל בנק בישראל שיחפוץ בכך את שירותי הגיבוי באתר שתקים בחו"ל. שירות הגיבוי לנתוני הבנק יינתנו בתנאים שאינם גרועים מהתנאים שמעניקה שבא לבנקים.

17. למען הסר ספק, העמלות בגין שירותי הגיבוי שתגבה שבא יהיו זהות לכל.

מינוי נציגים בדירקטוריון שבא ואיסור בדבר העברת מידע

18. הבנקים לא ימנו לדירקטוריון שבא אדם שהנו בעל עניין בבנק ו/או חבר הנהלת הבנק ו/או נושא משרה בתחומי המסחר, החשבות ו/או הקמעונאות בבנק. מבלי לגרוע מכלליות האמור, הבנקים לא ימנו לדירקטוריון שבא נושא משרה בבנק העוסק בעניינים הנוגעים לתחום ה-ATM, לרבות - בקביעת מדיניות, פיתוח, שיווק, תמחור וקביעת גובה עמלות המשיכה – ולמעט תפעול המכשירים.

19. הבנקים לא יעבירו ביניהם במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות נציגיהם בשבא, כל מידע שהעברתו עשויה לגרוע מן התחרות ביניהם, בפועל או בכוח.

20. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר בין הבנקים, לרבות באמצעות נציגיהם בשבא, מידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטיות של הבנקים, בין בעבר ובין בעתיד; מידע הנוגע לעלויות, לתמחור ולמחירים הנגבים על ידי הבנקים; מידע בדבר מאפייני שירותים בנקאיים ואחרים שמעניקים הבנקים; בסיסי נתונים שבידי הבנקים; מידע על לקוחות של הבנקים; מידע בדבר הפוזיציות הפיננסיות של הבנקים; או מידע על תנאי אשראי או התקשרויות בעבר או בעתיד, למעט מידע כאמור שהיה לנחלת הרבים.

21. המגעים בין נציגי הבנקים במסגרת שבא יעשו באופן המצמצם כל חשש להפחתת התחרות בכוח או בפועל בין הבנקים, כולם או מקצתם; בכלל זה, מגעים בין הבנקים במסגרת שבא ייערכו בין בעלי התפקידים ההכרחיים לשם תפעולה השוטף של שבא בלבד ולשם כך בלבד.

22. כל ההחלטות המהותיות של הבנקים הנוגעות לשבא, וההחלטות של מוסדות הניהול של שבא (דירקטוריון, ועדת דירקטורים, אסיפה כללית), יתועדו בכתב טרם או בעת עשייתן כך שכל כתב יישמר ויומצא לממונה מיד בסמוך לדרישה מטעמו בעניין זה; מבלי לגרוע מכלליות האמור, יתועד פרוטוקול מלא מכל פגישה בין הבנקים בקשר לשבא, כולם או מקצתם.

23. אדם שמונה כדירקטור בשבא יחתום טרם תחילת ביצוע תפקידו על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יועבר לרשות ההגבלים העסקיים 30 יום לאחר חתימתו.

24. מובהר בזאת כי אין באמור בתנאים אלה כדי למנוע ממנהלו הכללי של בנק להתעדכן באשר לפעולותיו של הדירקטור הפועל מטעמו בשבא.

25. התעורר ספק בדבר פרשנותם או תחולתם של תנאים אלה - יובא הדבר להכרעת הממונה.

תנאים כלליים

26. זולת אם נקבע במסמך זה במפורש אחרת, או לפי כל דין, כל מגבלה החלה על תאגיד מכוח תנאים אלה, חלה גם על כל נושא משרה בתאגיד, על כל עובד בתאגיד, על כל שלוח של

תאגיד ועל כל יועץ לו, ועל כל שלוח או חליף של מי מאלה - והכל בין מכוח דין או הסכם ובין בפועל.

27. כל ספק בדבר תחולתם של תנאים אלה, פרשנותם או בדבר דרך יישומם - יובא להכרעת הממונה.

תוקפו של פטור זה, שלוש שנים (3 שנים) מיום מתן החלטתי זו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ז' חשוון, תשס"ט

5 נובמבר, 2008

נספח א'

אני החתום/ה מטה, ... נושא/ת ת.ז. שמספרה ..... המשמש/ת כ....., מצהיר/ה בזה ומתחייב/ת כדלקמן:

1. קראתי במלואם את תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין להסדר שעניינו – שירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ (תיק פטור 5669).
2. אני מודעת/לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.
3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, שעונשה עד שלוש שנות מאסר.
4. אני מתחייב/ת כי במסגרת תפקידי לא אתן ידי, במעשה או במחדל, להפרת תנאי מתנאים אלה.

_____	_____	_____
חתימה	שם מלא	תאריך

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום ..... הופיע/ה בפני מר/גב' ..... בעל/ת ת.ז. ...., ואחרי שהזהרתיו/ה כי עליו/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

_____
עו"ד,

מ.ר.